

Amsterdam de poging van een directeur eener Centraal-apotheek om aan de gasthuizen een levertraan te leveren, die slechts een spoor levertraan bevatte. Als de volks-apotheker geheel onafhankelijk was van de koopmanswensen zijner lastgevers, zou hij, als wetenschappelijk gevormd man, zich toch zeker niet er toe leenen het in dit geval ten eenenmale onware voorvoegsel „volks” als lokmiddel te gebruiken.

Ik heb niet gesproken van provisoraten aan volksapotheken maar er op gewezen, dat er meer liefhebberij bestaat voor een provisoraat (aan een gewone apotheek) met zeer bescheiden bezoldiging dan voor de ruim betaalde betrekkingen aan aandeelhouders-apotheken. Toen deze pas waren uitgevonden, werd de directeur bezoldigd met 4 of 5000 gulden (ik meen dat het f 5000 was). Of men later goedkoopster is kunnen slagen, weet ik natuurlijk niet.

Hoogachtend

Uw dv.
PINKHOF.

H U L P A A N Z U I G E L I N G E N .

Geachte Redactie!

Mag ik U plaatsing verzoeken voor een antwoordje aan Dr. VAN DEN BERG over „*Hulp aan zuigelingen*”.

Het is jammer, dat Dr. VAN DEN BERG niet ter vergadering der *Maatschappij te Breda* aanwezig was, vooral waar zoolang van te voren het programma vast stond, en Dr. VAN DEN BERG de zekerheid bezat, dat de werking van de aan zijne medische leiding toevertrouwde inrichting aan kritiek zou blootstaan, terwijl hij ten overvloede moest vermoeden, dat ook de leider van de andere „goutte de lait” Dr. PLANTENGA, persoonlijk, en zooals wij uit de discussie weten, ook principieel tegen „*Hulp aan zuigelingen*” was.

Het was te verwachten, dat Dr. VAN DEN BERG alsnog tegen die kritiek zou opkomen, maar voor de bevordering van een zuiver oordeel over een belangrijk sociaal vraagstuk als „*Zuigelingenvoeding in de Armenpraxis*” zou het — Dr. VAN DEN BERG is dit zeker wel met mij eens — beter zijn dat hij zich niet slechts beroepen had op referaten, die uit den aard der zaak onvolledig zijn.

Buitendien mocht ik aannemen, dat hij wist, dat mijne studie in brochurevorm verkrijgbaar was, uitsluitend voor medici, op persoonlijke aanvraag.

Tevens zou ik hem er nog eens aan willen herinneren, dat mijn bekendheid met H. A. Z. *niet* op het verslag alleen berust.

Maar het verslag is voldoende; ook in verband met hetgeen Dr. VAN DEN BERG thans schrijft.

Dr. VAN DEN BERG rekent ons uit, dat hij gemiddeld 19 poliklinische consulten per dag geeft; wat inderdaad *niet te veel* maar *veel te weinig* is.

Want de secretaresse der Vereeniging zegt in het verslag, dat het aantal kinderen, dat dagelijks melk ontving, *reeds in Augustus 1903*, tot 170 gestegen was.

Dit wijst, hoe men het ook uitrekent, op zeer naïeve melkuitdeeling. Waar blijft de contrôle?

Het cijfer 900, waartegen Dr. VAN DEN BERG opkomt, *is genoemd*, en wel zoo publiek mogelijk, door een bestuurslid der Vereeniging H. A. Z., in 1904.

Hoe komt Dr. VAN DEN BERG aan het cijfer 900, dat in het geheel niet in het referaat staat, en in het boekje heel anders, dan hij het thans voorstelt, genoemd wordt?

Het is inderdaad niet de vraag, zooals Dr. VAN DEN BERG doet voorkomen, of het verschaffen van goede en gedoseerde melk aan zuigelingen, op zich zelf voor het kind schadelijk kan zijn; maar of men niet licht veel meer kwaad dan goed doet met het verschaffen van melk aan zuigelingen in het groot. Poliklinieken als H. A. Z. hebben, met de bekende neiging der moeders, om welke redenen dan ook, tot kunstvoeding over te gaan, wel degelijk ook een demoraliseerenden invloed, en het streven van een nog zoo verdienstelijken leider eener zoodanige inrichting wordt geneutraliseerd door de strooming van het publiek.

Dr. VAN DEN BERG schrijft dan ook (verslag pag. 6), dat „*de moeders, die tot de rubriek der zoogenden behooren, het doel der Vereeniging het minst schijnen te begrijpen*”; en toch blijkt hem pag. 9 „*reeds zoo overtuigend, dat er van die Inrichting een groote opvoedende kracht uitgaat*”!

Deze overtuiging in een publiek verslagje is te meer opvallend — het verslag sluit in de laatste maanden van 1903 — als men bedenkt, dat Dr. VAN DEN BERG nog einde November in de paediatrische Vereeniging, — in aansluiting aan opmerkingen over H. A. Z.; ook nog aan mededeelingen van Dr. VAN DER HEIDE te Arnhem over een ongunstigen indruk, dien deze had van een proefneming met melkverschaffing aan zuigelingen — erkende nog *volstrekt niet* zeker te zijn van het nuttig effect der *Vereeniging*.

Ik blijf bij mijn conclusies, en zal niet licht reden hebben verder op polemiëk in te gaan, omdat ik in herhalingen zou moeten vervallen van hetgeen ik in verschillende studies, sinds vele jaren, heb neergelegd.

Rotterdam, 25 Sept.

TEIXEIRA.

IETS OVER DE KINDERSTERFTE TE AMSTERDAM.

In het nieuwe boek van Dr. J. DE BRUIN en Dr. C. DE LANGE „De voeding van het kind in het eerste levensjaar” komen op blz. 5 en 6 de volgende zinsneden voor:

„Deze regel (dat het derde kwartaal de grootste kindersterfte oplevert) gaat echter niet door voor alle groote steden; in Amsterdam bijv. staat het cijfer der zuigelingenmortaliteit in de verschillende kwartalen vrij wel gelijk. PINKHOF meent dit te kunnen verklaren door de groote Israëlitische bevolking te Amsterdam; onder deze komt kunstmatige zuigelingenvoeding weinig voor en juist de fleschkinderen worden verreweg het meest aangetast door den zomerkatarrh. Deze verklaring van PINKHOF lijkt ons minder juist, omdat ook door de Israëlitische inwoners van Amsterdam kunstmatige voeding veelvuldiger wordt toegepast dan borstvoeding (DE BRUIN)”.

In dezen passus zijn eenige dwalingen bevat, die, als het boek zooveel lezers krijgt als het verdient, ruime verspreiding zullen vinden. Ik acht het daarom gewenscht, aan te wijzen, in hoeverre het medegedeelde onjuist is.

Ten eerste, levert ook te Amsterdam het derde kwartaal de grootste kindersterfte op. Hoe kon het ook anders? Als er een deel der bevolking is,